

ZAGADNIENIA
I etap (szkolny)
KONKURS PRZEDMIOTOWY Z HISTORII
2026/2027

I. Wiedza merytoryczna:

- Cywilizacje starożytne. Uczeń:
 1. porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym;
 2. umiejscawia w czasie i przestrzeni cywilizacje Starożytnego Wschodu oraz cywilizacje starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu;
 3. charakteryzuje system wierzeń w Egipcie, Grecji i Rzymie, religię starożytnego Izraela;
 4. wyjaśnia różnicę między politeizmem a monoteizmem;
 5. umiejscawia w czasie i zna różne systemy sprawowania władzy oraz organizację społeczeństwa w Egipcie, Atenach peryklejskich i Rzymie;
 6. charakteryzuje najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej świata starożytnego w różnych dziedzinach: filozofii, nauce, prawie, architekturze, sztuce, literaturze;
 7. umiejscawia w czasie i przestrzeni narodziny oraz rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa.
- Bizancjum i świat islamu. Uczeń:
 1. umiejscawia w czasie i przestrzeni narodziny islamu i wyjaśnia wpływ cywilizacji muzułmańskiej na Europę;
 2. umiejscawia w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie i rozpoznaje osiągnięcia kultury bizantyjskiej (prawo, architektura, sztuka);
 3. dostrzega różnice między chrześcijaństwem wschodnim i zachodnim.
- Średniowieczna Europa. Uczeń:
 1. charakteryzuje władzę królewską, cesarską i papieską oraz relacje między nimi.
- Społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy. Uczeń:
 1. przedstawia instytucje systemu lennego, wyjaśnia pojęcie stanu i charakteryzuje podziały społeczne w średniowieczu;
 2. opisuje warunki życia w średniowiecznym mieście i wsi;
 3. porównuje kulturę rycerską i kulturę miejską, opisuje charakterystyczne cechy wzoru rycerza średniowiecznego, rozpoznaje zabytki kultury średniowiecza we własnym regionie, wskazuje różnice między stylem romańskim a stylem gotyckim;
 4. wyjaśnia rolę Kościoła (w tym zakonów) w dziedzinie kultury i życia codziennego.
- Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:
 1. przedstawia genezę państwa pierwszych Piastów oraz umiejscawia je w czasie i przestrzeni;

2. wyjaśnia okoliczności przyjęcia chrztu przez Piastów oraz następstwa chrystianizacji Polski;
3. charakteryzuje rozwój monarchii Bolesława Chrobrego;
4. charakteryzuje kryzys i odbudowę monarchii piastowskiej w XI w.;
5. opisuje społeczeństwo Polski pierwszych Piastów.

- Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń:

1. umiejscawia w czasie i przestrzeni Polskę okresu rozbicia dzielnicowego;
2. opisuje przyczyny oraz wskazuje skutki rozbicia dzielnicowego;
3. opisuje przemiany społeczne i gospodarcze, z uwzględnieniem ruchu osadniczego;
4. charakteryzuje proces zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV w.

- Polska w XIV i XV w. Uczeń:

1. opisuje zmiany granic państwa polskiego w XIV i XV w.;
2. analizuje dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej oraz w polityce zagranicznej;
3. wyjaśnia przyczyny i ocenia następstwa unii Polski z Wielkim Księstwem Litewskim;
4. porządkuje i umieszcza w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi w XIV–XV w.;
5. charakteryzuje rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego (do konstytucji nihil novi).

- Wielkie odkrycia geograficzne. Uczeń:

1. wyjaśnia przyczyny i ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno-gospodarcze i kulturowe Europy oraz Nowego Świata;
2. umiejscawia w czasie i przestrzeni wyprawy Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana.

- „Złoty wiek” w Polsce na tle europejskim. Uczeń:

1. rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego;
2. wymienia przyczyny i następstwa reformacji, opisuje cele i charakteryzuje działalność Marcina Lutra i Jana Kalwina;
3. charakteryzuje reformę Kościoła katolickiego;
4. wyjaśnia okoliczności powstania Prus Książęcych;
5. opisuje model polskiego życia gospodarczego w XVI w.;
6. przedstawia największe osiągnięcia polskiego renesansu i reformacji; rozpoznaje obiekty sztuki renesansowej we własnym regionie;
7. przedstawia okoliczności zawarcia unii realnej między Polską a Litwą (1569 r.) i jej główne postanowienia.

- Początki Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Uczeń:

1. charakteryzuje stosunki wyznaniowe i narodowościowe w Rzeczypospolitej;
2. wyjaśnia główne założenia konfederacji warszawskiej;
3. wyjaśnia okoliczności uchwalenia artykułów henrykowskich i przedstawia zasady wolnej elekcji.

- Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej sąsiedzi w XVII w. Uczeń:
 1. wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Rosją, Szwecją i Turcją;
 2. wyjaśnia przyczyny, cele i następstwa powstania Bohdana Chmielnickiego na Ukrainie;
 3. omawia znaczenie potopu szwedzkiego;
 4. dokonuje oceny następstw politycznych, społecznych i gospodarczych wojen w XVII w.;
 5. rozpoznaje charakterystyczne cechy kultury baroku, odwołując się do przykładów architektury i sztuki we własnym regionie.
- Europa w XVII i XVIII w. Uczeń:
 1. charakteryzuje ustrój monarchii absolutnej na przykładzie Francji Ludwika XIV i monarchii parlamentarnej na przykładzie Anglii;
 2. opisuje idee Oświecenia, podaje przykłady ich zastosowania w nauce, literaturze, architekturze i filozofii politycznej;
 3. charakteryzuje reformy oświeceniowe na przykładzie wybranego państwa.
- Rzeczpospolita Obojga Narodów w I połowie XVIII w. Uczeń:
 1. charakteryzuje i ocenia sytuację wewnętrzną i międzynarodową Rzeczypospolitej w czasach saskich.
- Powstanie Stanów Zjednoczonych. Uczeń:
 1. omawia przyczyny i następstwa amerykańskiej wojny o niepodległość i ocenia jej rezultaty uwzględniając realizację idei oświeceniowych;
 2. przedstawia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych.
- Wielka rewolucja we Francji. Uczeń:
 1. omawia główne przyczyny wielkiej rewolucji francuskiej i ocenia jej rezultaty, uwzględniając realizację idei oświeceniowych.

II. Umiejętności:

- Chronologia historyczna.
 1. Odróżnianie przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.
 2. Posługiwanie się podstawowymi określeniami czasu historycznego: epoka, okres p.n.e., okres n.e., tysiąclecie, wiek, rok.
 3. Obliczanie upływu czasu między wydarzeniami historycznymi.
 4. Umieszczanie procesów, zjawisk i faktów historycznych w czasie oraz porządkowanie ich i ustalanie związków przyczynowo-skutkowych.
 5. Dostrzeganie zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłości w rozwoju kulturowym.
- Analiza i interpretacja historyczna.

1. Krytyczne analizowanie informacji uzyskanych z różnych źródeł (w tym kartograficznych), próba wyciągania z nich wniosków.
 2. Lokalizacja w przestrzeni procesów, zjawisk i faktów historycznych przy wykorzystaniu map i planów w różnych skalach.
 3. Rozróżnianie w narracji historycznej warstwy informacyjnej, wyjaśniającej i oceniającej.
 4. Objaśnianie związków przyczynowo-skutkowych, analizowanie zjawisk i procesów historycznych.
 5. Dostrzeganie potrzeby poznawania przeszłości dla rozumienia procesów zachodzących we współczesności.
- Tworzenie narracji historycznej.
 1. Konstruowanie ciągów narracyjnych przy wykorzystaniu zdobytych informacji źródłowych.
 2. Posługiwanie się pojęciami historycznymi i wyjaśnianie ich znaczenia.
 3. Przedstawianie argumentów uzasadniających własne stanowisko w odniesieniu do procesów i postaci historycznych.
 4. Tworzenie krótkich i długich wypowiedzi: planu, notatki, rozprawki, prezentacji.

Opracowała

Magdalena Paciorek